

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
24 червня 2020 року,
Протокол № 10

Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І. Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

24 червня 2020 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ
ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ»
для підготовки на третьому освітньому рівні
фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право**

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни		–	2
2.	Заплановані результати навчання		–	3
3.	Програма навчальної дисципліни		–	4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	6
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	7
	4.2.	Аудиторні заняття	–	7
	4.3.	Самостійна робота здобувачів	–	8
	4.4.	Індивідуальні завдання	–	8
5.	Методи навчання та контролю		–	9
6.	Схема нарахування балів		–	10
7.	Рекомендована література		–	11
	7.1.	Основна література	–	11
	7.2.	Допоміжна література	–	12
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	13

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	08 Право
2.	Код і назва спеціальності	–	081 Право
3.	Назва спеціалізації	–	Немає
4.	Назва дисципліни	–	Правові механізми реалізації державної екологічної політики
5.	Тип дисципліни	–	Вибіркова
6.	Код дисципліни	–	ВК 19
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	Третій
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	доктор філософії
9.	Курс / рік навчання	–	другий
10.	Семестр	–	Четвертий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	4 / 90
	2) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	14
	% від загального обсягу	–	16
	лекційні заняття (годин)	–	8
	% від обсягу аудиторних годин	–	57
	семінарські заняття (годин)	–	6
	% від обсягу аудиторних годин	–	43
	самостійна робота (годин)	–	76
	% від загального обсягу	–	84
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	2
	самостійної роботи	–	–
12.	Форма семестрового контролю	–	Залік

13. Місце дисципліни в логічній схемі:
- 1) попередні дисципліни – екологічне право, земельне право, аграрне право
  - 2) супутня дисципліна – механізм реалізації права власності на землю
14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Правові механізми реалізації державної екологічної політики» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-науковою програмою «Доктора філософії з права»:

РН-8. Демонструвати розуміння теоретичних основ, термінології та практики професійної діяльності в галузі права.

РН-9. Демонструвати знання та розуміння сучасних актуальних питань, історії розвитку, закономірностей, проблем та тенденцій правового регулювання суспільних відносин у різних галузях.

РН-10. Ефективно працювати з джерелами національного та міжнародного права, виявляти колізії, прогалини, інші недоліки правового регулювання.

РН-11. Тлумачити нормативно-правові акти, оцінювати судову практику та правильно застосовувати їх при вчиненні різних правових дій.

РН-12. Використовувати знання та уміння для надання кваліфікованих юридичних висновків і консультацій з правових питань у різних сферах юридичної діяльності.

РН-13. Аналізувати зміст проектів нормативно-правових актів, здійснювати їх науково-правову експертизу, надавати рекомендації щодо їх удосконалення.

РН-14. Самостійно або у групі науково-педагогічних працівників розробляти проекти нормативно-правових актів.

РН-15. Демонструвати уміння формулювання власної цілісної, логічної й обґрунтованої позиції щодо правової проблеми, відстоювати і захищати її перед підготовленою аудиторією.

РН-16. Використовувати знання та вміння для прийняття рішень в юридичній справі, формулювати правову позицію у тексті різних правових документів, у тому числі процесуальних.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен:	
1. Знання	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату щодо реалізації механізму державної екологічної політики;
1.2)	називати нормативно-правові акти, що регулюють правовідносини з реалізації механізму державної екологічної політики;
1.3)	перелічувати принципи реалізації механізму державної екологічної політики;
1.4)	наводити перелік органів, що здійснюють реалізацію державної екологічної політики;
1.5)	перераховувати проблеми забезпечення та реалізації державної екологічної політики;
1.6)	Називати стратегічні цілі та завдання державної екологічної політики
2. Розуміння	
2.1)	пояснювати зміст дефініцій основних термінів, що розкривають суть реалізації механізму державної екологічної політики;
2.2)	класифікувати засоби забезпечення реалізації механізму державної екологічної політики;
2.3)	відрізнити правові механізми відновлення та охорони земель;
2.4)	пояснювати різницю між реалізацією державної та регіональної екологічної політики;
2.5)	пояснювати відмінність між надзвичайною ситуацією і надзвичайною екологічною

ситуацією;
2.6) пояснювати механізми утилізації небезпечних відходів за законодавством;
2.7) диференціювати юридичну відповідальність за забруднення небезпечними відходами.
3. Застосування знань
3.1) знаходити відмінності між різними заходами правової охорони земель;
3.2) виявляти помилки в застосуваннях способів забезпечення екологічної безпеки;
3.3) визначати основні управлінські механізми щодо реалізації державної екологічної політики;
3.4) визначати основні цілі та завдання реалізації екологічної політики;
3.5) кваліфікувати нормативно-правові документи та екологічні правовідносини направлені на реалізацію екологічної політики;
3.6) визначати основні проблеми екологічної безпеки.
4. Аналіз
4.1) виробляти стратегію забезпечення екологічної безпеки;
4.2) оформляти правові документи щодо охорони земель;
4.3) оформляти ліцензії на поводження з небезпечними відходами;
4.4) обраховувати завдану порушенням норм екологічного права шкоду;
4.5) визначати критерії екологічної безпеки, який підлягає застосуванню.
5. Синтез
5.1) аргументувати потребу складання процесуального документа для застосування еколого-правової норми;
5.2) формулювати запити на отримання екологічної інформації;
5.3) аналізувати імплементацію Європейського зеленого курсу в українське екологічне законодавство;
5.4) визначати основні принципи екологічної безпеки при оформленні процесуальних документів;
6. Оцінювання
6.1) оцінювати юридичну повноцінність документа, підготовленого для забезпечення реалізації екологічної політики держави;
6.2) робити висновок щодо повноти виконання документа, виданого / складеного / прийнятого задля забезпечення екологічної безпеки;
6.3) передбачати перспективи і наслідки реалізації основних стратегічних напрямків державної екологічної політики;
6.4) вибирати норму права, яка підлягає застосуванню в кожному конкретному випадку для реалізації екологічної політики держави;
7. Створення (творчість)
7.1) розробляти проекти документів, які забезпечать реалізацію та імплементацію Європейського зеленого курсу у чинне законодавство;
7.2) пропонувати зміни до законодавства України, направлені на забезпечення реалізації екологічної політики держави;
7.3) писати рецензії на наукові статті з тематики курсу;

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Правові аспекти ведення державної екологічної політики України відповідно до стандартів ЄС

Правові особливості імплементації Європейського зеленого курсу (European Green Deal) в українське екологічне законодавство. Основі еколого-правові напрямки та завдання Європейського зеленого курсу щодо модернізації економіки та економічного зростання для забезпечення життя людини у гармонії з планетою та її ресурсами, що включає чисту енергію, кліматичну дію, будівництво та реновації, стійку промисловість, стійку мобільність,

зменшення забруднення довкілля, біорозмаїття, стійку аграрну політику (Стратегія «Від лану до столу»).

Правові особливості запровадження та функціонування державної екологічної стратегії в Україні на період до 2030 року. Основні правові напрямки державної екологічної стратегії, що пов'язані з реалізацією стратегічних екологічних державних програм щодо якісного атмосферного повітря, щодо зміни клімату, щодо охорони вод, щодо охорони земель та ґрунтів, щодо охорони лісів, щодо охорони надр, щодо запобігання надзвичайних ситуацій, щодо утилізації відходів, щодо біологічної безпеки, щодо біологічного та ландшафтного різноманіття, щодо забезпечення екологічно збалансованого природокористування.

Правові особливості запровадження дієвої державної та регіональної екологічної політики. Правові принципи та інструменти державної екологічної політики України. Реформування державного екологічного управління.

Тема 2. Забезпечення екологічної безпеки в Україні як складової програми державної екологічної політики держави

Генезис інституту екологічної безпеки. Виникнення терміну «національна безпека». Включення екологічної безпеки в концепцію національної безпеки. Міжнародний рівень співробітництва держав для вирішення екологічних проблем.

Поняття та ознаки екологічної безпеки. Законодавчі визначення поняття екологічної безпеки. Стабільність, якість і сприятливість, як юридичні ознаки безпечного навколишнього середовища.

Юридична природа екологічної безпеки. Підходи до визначення екологічної безпеки (фізико-біологічний, технологічний, економічний, соціальний, державно-правовий). Поняття гарантування екологічної безпеки. Соціальне призначення права екологічної безпеки.

Принципи екологічної безпеки. Класифікація принципів екологічної безпеки. Принципи екологічної безпеки в глобальному і локальному аспектах.

Критерії екологічної безпеки. Групи критеріїв екологічної безпеки. Індивідуальні (медичні або санітарно-гігієнічні), генетичні, соціальні, психологічні, соціальні, технічні, біологічні, екологічні, ландшафтні і географічні, ресурсні, політико-інформаційні, моральні правові критерії безпеки. Юридичні критерії безпечного навколишнього природного середовища. Індикатори якості навколишнього середовища комплексного характеру.

Екологічний ризик в системі права екологічної безпеки. Основні підходи до оцінки екологічного ризику.

Механізм правового забезпечення екологічної безпеки. Організаційно-превентивні, регулятивно-стимулюючі, розпорядчо-виконавчі, забезпечувальні та охоронно відновлювальні заходи по забезпеченню екологічної безпеки.

Тема 3. Правові особливості охорони та відновлення земель як складова програма державної екологічної політики держави

Землі України як національне багатство й основа життєдіяльності суспільства. Забезпечення охорони та відновлення земель сільськогосподарського та несільськогосподарського призначення.

Структура та особливості екологічно-земельних правовідносин, що виникають щодо охорони та відновлення земель. Суб'єктний та об'єктний склад правовідносин щодо охорони та відновлення земель. Виникнення, зміна і припинення правовідносин щодо охорони та відновлення земель. Права й обов'язки суб'єктів правовідносин щодо охорони та відновлення земель.

Правові заходи забезпечення охорони та відновлення земель. Роль моніторингу земель (зокрема ґрунтів) у забезпеченні ефективності запровадження заходів їх охорони та відновлення відповідно до стратегічних умов ведення державної екологічної політики. Роль землеустрою у сфері охорони та відновлення земель. Нормування у сфері охорони земель. Економічне стимулювання раціонального використання й охорони земель.

Рекультивация земель як комплекс заходів щодо охорони та відновлення земель. Правові механізми забезпечення ефективного проведенню рекультивациі на пошкоджених, деградованих та забруднених земель.

Консервация земель як організаційно-правовий захід їх охорони та відновлення. Еколого-правовий механізм проведення консервації забруднених, деградованих та пошкоджених земель.

Особливості меліорації земель як заходу їх охорони та відновлення. Правові особливості здійснення меліорації земель сільськогосподарського призначення.

Тема 4. Правові особливості управління відходами як складова програма державної екологічної політики держави

Юридичне визначення та ознаки відходів як об'єктів підвищеної екологічної небезпеки, їх розмежування з іншими суміжними поняттями. Законодавче забезпечення поводження з небезпечними відходами. Міжнародні документи, які регулюють правову площину поводження з небезпечними відходами.

Правові засади дозвільної системи у сфері поводження з відходами. Ліцензування операцій у сфері поводження з небезпечними відходами. Органи державної влади, які забезпечують діяльність дозвільної системи у сфері поводження з відходами.

Правове регулювання перевезення екологічно-небезпечних відходів. Збирання, заготівля та використання окремих видів відходів як вторинної сировини у механізмі правового забезпечення екологічної безпеки. Поняття «перевезення екологічно-небезпечних відходів» у чинному законодавстві.

Юридична відповідальність за порушення вимог екологічної безпеки у сфері поводження з відходами. Адміністративна, кримінальна, дисциплінарна, цивільна, господарська відповідальність за порушення вимог екологічної безпеки у сфері поводження з відходами.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Правові аспекти ведення державної екологічної політики України відповідно до стандартів ЄС	23	2	2	-	-	19	23	2	2	-	-	19

2.	Забезпечення екологічної безпеки в Україні як складової програми державної екологічної політики держави	23	2	2	-	-	19	23	2	2	-	-	19
3.	Правові особливості охорони та відновлення земель як складова програма державної екологічної політики держави	23	2	2	-	-	19	23	2	2	-	-	19
4.	Правові особливості управління відходами як складова програма державної екологічної політики держави	21	2	-	-	-	19	21	2	-	-	-	19
	Всього годин:	90	8	6	-	-	76	90	8	6	-	-	76

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3. Самостійна робота здобувачів

4.3.1. Самостійна робота здобувачів денної та заочної форми навчання передбачає підготовку аналітичних матеріалів.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи здобувачів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма здобувачами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими здобувачами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи здобувачів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

4.4. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання здобувачів виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи здобувача. Тема індивідуального завдання у формі наукової роботи обирається здобувачем добровільно і закріплюється за здобувачем викладачем на початку семестру. Підготовка індивідуального завдання у такій формі передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою;
- складання плану роботи (вступ, *перше питання* - розкриття теоретичних аспектів проблеми, *друге питання* - аналіз фактичних та статистичних даних, висновки, список використаної літератури та інформаційних джерел);
- виклад основних ідей та пропозицій авторів;
- підбір додатків (статистичних даних, рішень судів, зразків процесуальних документів, проектів нормативно-правових актів і т.п.);
- презентація індивідуального завдання на семінарських заняттях (виступ до 5 хвилин).

Тема індивідуального завдання у формі реферату обирається здобувачем добровільно або закріплюється за здобувачем викладачем протягом семестру і виконується за ustalеними вимогами.

Теми індивідуальних завдань

1. Сучасні концепції взаємодії суспільства та природи.
2. Концепція сталого розвитку та правові форми її втілення у міжнародному праві та праві України.
3. Наукові витоки екологічного права у працях його фундаторів.
4. Реалії та перспективи розширення об'єктного кола екологічних правовідносин.
5. Правові проблеми реалізації Європейського зеленого курсу в екологічну політику України.
6. Правові проблеми реалізації державної екологічної стратегії на державному та регіональному рівнях.
7. Правові аспекти біологічної безпеки в Україні.
8. Концепція еколого-правової відповідальності як самостійного виду юридичної відповідальності.
9. Держава у відносинах еколого-правової відповідальності.
10. Правове регулювання колективних форм забезпечення суб'єктивних прав громадян на екологічну безпеку.
11. Правовий механізм відшкодування державною шкоди постраждалим внаслідок порушення вимог безпеки за надзвичайних екологічних ситуацій техногенного та природного характеру.
12. Правове регулювання функціонування системи органів державної влади щодо забезпечення вимог безпеки, захисту населення і територій у зоні надзвичайних екологічних ситуацій техногенного та природного характеру.
13. Правові проблеми визначення цілей, принципів та об'єктів які підлягають оцінці впливу на навколишнє середовище (screening) як гарантії екологічної безпеки.
14. Правові проблеми участі громадськості у процесі прийняття рішень та врахування їх коментарів щодо забезпечення екологічної безпеки.
15. Реалізація принципу «найкращих доступних технологій» в Україні як елементу дозвільної системи в сфері забезпечення екологічної безпеки.
16. Удосконалення законодавства про екологічну інформацію в системі права екологічної безпеки.
17. Правове регулювання екологічної безпеки космічної діяльності.
18. Міжнародно-правове співробітництво в галузі запобігання транскордонному забрудненню повітря.
19. Співвідношення продовольчої безпеки з екологічною (правовий аспект).
20. Генетична безпеки як складова екологічної безпеки (правовий аспект).

21. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в діяльності Збройних Сил України.
22. «Acquis communautaire» як сутнісний орієнтир конвергенції законодавства України про екологічну безпеку з правом навколишнього середовища ЄС.
23. Перспективи розвитку правових форм лісокористування.
24. Правові проблеми екологічного становища довкілля на Донбасі.
25. Правові проблеми екологічного становища Чорного та Азовського морів.
26. Історико-правові форми надрокористування.
27. Генеза та перспективи розвитку гірничного права.
28. Особливості предмету та об'єктів водного права України.
29. Специфіка юридичного визначення атмосферного повітря як загальної спадщини людства.
30. Правові проблеми регламентації діяльності, що впливає на клімат.
31. Наукові підходи до формування природоохоронного (ландшафтного) права у системі екологічного права України.
32. Правові проблеми біологічного та ландшафтного різноманіття.
33. Правові проблеми забезпечення екологічно збалансованого природокористування.
34. Генеза розвитку передумов та чинників міжнародно-правового співробітництва у галузі екології.
35. Участь України у міжнародно-правовому співробітництві у сфері охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення міжнародної екологічної безпеки.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація;
- 3) перегляд відеороликів.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються: дискусійне обговорення проблемних питань; вирішення ситуаційних завдань; повідомлення про виконання індивідуальних завдань; складання документів.

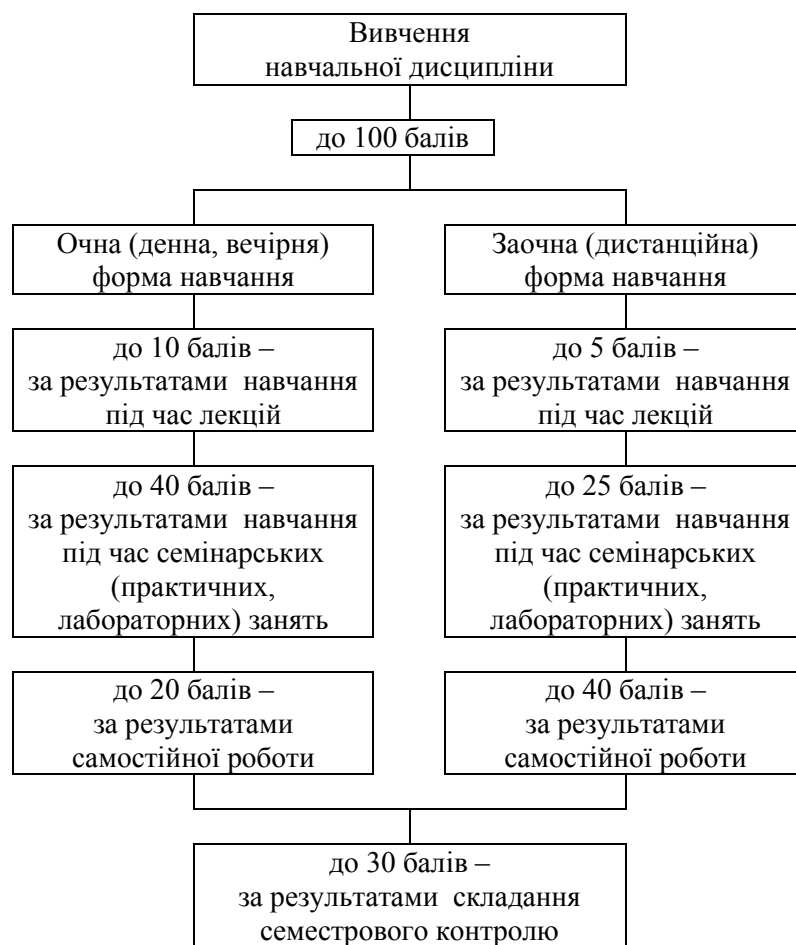
Поточний контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у т.ч. тестове) бліц-опитування здобувачів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у т.ч. тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання індивідуального завдання;
- 5) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;
- 6) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку. Структура залікового білету включає два теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів здобувачам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих здобувачем під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи здобувачів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Базові джерела

7.1.1. Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Земельний кодекс України від 13 березня 92 р. / Відомості Верховної Ради України. 1992. № 25. Ст. 354.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV / Офіційний вісник України. 2003. № 11. Ст. 461.
4. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001р. / Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. / Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122.
6. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. / Відомості Верховної Ради України. 1994. №36. Ст. 341.
7. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. / Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. Ст. 546.

8. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21.12.2010 р. / Відомості Верховної Ради України. 21010. № 26. Ст. 218.
9. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 р. / Відомості Верховної Ради України. 1993. № 4. Ст. 19.
10. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.94 р. / Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. Ст. 218.
11. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 08.02.95 р. / Відомості Верховної Ради України. 1995. № 12. Ст. 81.
12. Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання: Закон України від 14.01.98 р. / Відомості Верховної Ради України. 1998. № 22. Ст. 11.
13. Про відходи: Закон України від 05.03.98 р. / Відомості Верховної Ради України. 1998. № 36 37. Ст. 242.
14. Водний кодекс України від 6.06.95 р. / Відомості Верховної Ради України. 1995. № 24. Ст. 189.
15. Лісовий кодекс України від 21.01.94. / Відомості Верховної Ради України. 1994. № 17. Ст. 99.
16. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 р. / Відомості Верховної Ради України. 1992. № 50. Ст. 678.
17. Про пестициди і агрохімікати: Закон України від 2.03.95 р. / Відомості Верховної Ради України. 1995. № 14. Ст. 91.
18. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.17 р. / Відомості Верховної Ради України. 2017. № 29. Ст. 315.
19. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18 січня 2001 / Відомості Верховної Ради України. 2001. № 15. Ст. 73.
20. Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: Закон України від 08.06.2000 р. / Відомості Верховної Ради України. 2000. № 40. Ст. 337.
21. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р. / Відомості Верховної Ради України. 2000. № 42. Ст. 348.
22. Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини: Закон України від 24 жовтня 2001 р. / Відомості Верховної Ради України. 1998. № 19. Ст. 98.
23. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. / Відомості Верховної Ради України. 1994. № 16. Ст. 93.
24. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
25. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>

7.1.2. Міжнародні акти

26. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля від 25 червня 1998 р. // Офіційний вісник України. - 2010 р. - № 33. – Ст. 119.
27. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2005. - № 1.
28. Конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 р. // Голос України. – 10.01.2001. -№3 (2503). – С. 7.
29. Європейська ландшафтна конвенція : від 20.10.2000 р. № ETS № 176. Верховна Рада України : офіц. веб-портал. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_154
30. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 11.12.1997. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_801

31. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 09.05.1992. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_044
32. Конвенція про охорону біологічного різноманіття від 05.06.1992 р. Офіц. вісн. України. 2007. № 22. Ст. 932. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини від 16.11.1972. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_089

7.1.3. Література

33. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки / Андрейцев В.І. – К.: Знання-Прес, 2002. – 332 с.
34. Конституции государств Европы / [под. общ. ред. Л.А. Окунькова]. – М.: Норма, 2001. – 824 с.
35. Судовий захист екологічних прав громадян: Довідник для суддів / [Краснова М., Малишева Н, Шевчук П. та ін.] – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2001. – 178 с.
36. Комарницький В.М. Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій в Україні: [монографія] / Комарницький Віталій Мар'янович / МВС України, Луган. акад. внутр. справ МВС імені 10-річчя незалежності України. – Луганськ: РВВ ЛАВС, 2002. – С. 19. (152 с.)
37. Екологічне право України: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. закладів / [Гетьман А.П., Шульга М.В., Попов В.К. та ін.] ; за ред. А.П. Гетьмана, М.В. Шульги. – Х.: Право, 2006. – 384 с.
38. Екологічне право: Особлива частина / [О. М. Шуміло (кер. авт. кол.), І. В. Бригадир, В. А. Зуєв та ін.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., змін. / за заг. ред. О. М. Шуміла. Харків, 2017. 384 с.
39. Основи екології та екологічного права: [навчальний посібник] / Бойчук Ю.Д., Шульга М.В., Цалін Д.С., Дем'яненко В.І.; за заг. ред. Ю.Д. Бойчука і М.В. Шульги. – 2-ге вид., випр. і доп. – Суми: ВТД «Університетська книга»; К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. – 368 с.
40. Баб'як О.С. Екологічне право України. Навчальний посібник / О.С. Баб'як, П.Д. Біленчук, Ю.О. Чирва – К.: Атіка, 2000. – 544 с.
41. Малишко М. І. Екологічне право України : навч. посіб. / М. І. Малишко ; за ред. В.З. Янчука. — К. : Юридична книга, 2001. — 392 с.
42. Екологічне право України : підруч. / [Л. А. Бондар, Н. С. Гавриш, А. Й. Годованюк та ін.] ; за ред. І. І. Каракаша. — Одеса : Фенікс, 2012. — 788 с.
43. Проблеми права екологічної безпеки : навч. посіб. / М.В. Краснова, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкова [та ін.] ; під заг. ред. М.В. Краснової та Р.С. Кіріна; відп. ред. В.І. Андрейцев; М-во освіти і науки України; Київ. нац. ун-т, Нац. гірн. ун-т. – Дніпро: НГУ, 2016. – 575 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. http://www.rada.gov.ua 2. http://www.president.gov.ua 3. http://www.kmu.gov.ua 4. https://menr.gov.ua/ 5. http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index 6. http://www.scwm.gov.ua/ 7. http://land.gov.ua/	8. http://www.geo.gov.ua/ 9. http://epl.org.ua/ 10. http://www.ombudsman.gov.ua/ 11. http://www.rnbo.gov.ua/ 12. http://www.dsns.gov.ua/ 13. http://eia.menr.gov.ua/ 14. http://www.dei.gov.ua/ 15. https://www.rac.org.ua/

Розробник програми:

Викладач дисципліни – доцент кафедри трудового, земельного та господарського права, кандидат юридичних наук, доцент

_____ Місінкевич А. Л.

12 червня 2020 року

Схвалено кафедрою трудового, земельного та господарського права 12 червня 2020 року, протокол № 11.

Завідувач кафедри _____ І.О. Костяшкін

12 червня 2020 року

Декан юридичного факультету _____ С.А. Крушинський

12 червня 2020 року

Погоджено методичною радою університету 18 червня 2020 року, протокол № 8.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

18 червня 2020 року

_____ Обліковий обсяг робочої програми – 0,75 ум.др.арк.